

Rutiner for utlån av eller innsyn i opptak i Jæren tingrett

(jan. 2020)

Rettslig grunnlag. Hovedregel og utgangspunkt

Om opptak i retten fremgår det i straffeprosessloven § 23 fjerde ledd og tvisteloven § 13-7 fjerde ledd at:

(4) Partene har samme rett til utlån av opptak som til innsyn i rettens øvrige prosessmateriale. Samme rett har den som har fått sin forklaring tatt opp.

Partenes rett til innsyn i øvrig prosessmateriale er regulert i tvisteloven § 14-1 og straffeprosessloven § 28.

I forskrift om opptak i retten § 4 andre og tredje ledd fremgår følgende:

(2) Opptak omfattes ikke av allmennhetens innsynsrett etter tvisteloven § 14-2. Allmennheten kan likevel gis innsyn i opptak dersom det foreligger særlige grunner og det ellers er forsvarlig.

(3) Innsyn gjennomføres i domstolen eller ved utlån. Utlån av opptak til partene, den som har fått sin forklaring tatt opp, eller den som har fått innsyn etter annet ledd annet punktum, kan begrenses til å omfatte lydopptak. Retten kan sette vilkår for utlån.

Partene i saken har med andre ord tilsvarende krav på utlån av opptakene som til innsyn i saken for øvrig, mens den som har fått sin forklaring tatt opp har krav på utlån av forklaringen. Andre derimot, enten det er tale om tredjepersoner eller media, er det gjort uttrykkelig unntak for og har som den klare hovedregel verken rett på utlån eller innsyn i opptakene.

Sentralt er også at retten i alle tilfeller kan sette vilkår for hvordan utlån skal skje.

Den teknisk-praktiske siden ved opptak i retten og utlån av opptak

Det gjøres i retten samtidig opptak med to ulike kamera, vitnekamera og oversiktskamera, begge med både lyd og bilde. Det er med andre ord ikke mulig per i dag å låne ut kun lydopptak. Videre er det som den klare hovedregel kun opptaket fra vitnekamera som er av interesse å gi innsyn i eller låne ut, ikke filen fra oversiktskamera.

Opptakene startes og stoppes mellom hver parts- og vitneforklaring, og deles for øvrig opp hvor det fremstår naturlig og hensiktsmessig å skille mellom opptakene. For hvert opptak lages det én fil, som er merket med rettens saksnummer, navn på part/vitne/eventuelt forhold og tidspunkt.

Utlån av opptaksfilene vil i de fleste tilfellene skje ved overføring av filen(e) via Liquidfiles. Dersom filen er for stor for Liquidfiles, må utlån skje ved overføring av filen(e) til minnepinne eller harddisk tilhørende aktøren.

Filene kan spilles av med «standard» programvare, som for eksempel VLC Media Player, hos den som får de utlånt.

Krav til og behandlingen av innsyns- og utlånsbegjæringer

Begjæringer om innsyn eller utlån av opptak sendes retten i Aktørportalen/Justishub. For parter/vitner (som ikke er på Aktørportalen) kan begjæring sendes på e-post til saksbehandler på saken eller til postmottaket, ikke til dommer.

Av begjæringen må følgende fremgå:

- Rettens saksnummer og i hvilken sal opptaket er gjort.
- Grunnlag for å begjære innsyn/utlån; i hvilken egenskap det begjæres innsyn/utlån - part/tiltalte/fornærmede, prosessfullmektig eller vitne som har fått forklaringen tatt opp
- Hvilke opptak (fil) det begjæres utlån av; navn på part/tiltalt/fornærmede, vitne eller forhold (særlig aktuelt ved flere tiltaleposter).
- Hvor/hvordan utlånet ønskes tilsendt; e-post adresse/minnepenn/harddisk eller gjennomsyn i tingretten.

Saksbehandler sørger for at henvendelsen (også på e-post) dokumentføres på sak i Lovisa, og forelegger deretter begjæringen for dommer, som avgjør ja/nei til utlån. Avgjørelsen er en beslutning og begrunnes ikke nærmere, med mindre begjæringen avslås. Ved gjennomsyn i tingretten avtaler saksbehandler tidspunkt for oppmøte.

Gjennomføringen av utlån, både utsendelse og ved gjennomsyn i tingretten, gjøres av Jan Morten Iversen og/eller Siv Løvås Lawford. Utsendelsen, eventuelt notat om gjennomsyn i tingretten, dokumentføres på sak i Lovisa.

Innsyn og utlån til parter - med og uten prosessfullmektiger

Partene i saken har alltid krav på innsyn i opptakene, uavhengig av eventuelle andre restriksjoner, som lukkede dører, forbud mot offentlig gjengivelse, referatforbud el.l.

Er partene representert ved *prosessfullmektig* (advokat, advokatfullmektig, aktor/forsvarer eller bistandsadvokat) gjennomføres innsynsretten alltid ved tilsendelse av etterspurt opptak på Liquidfiles el.l. Skjer utlån ved bruk av minnepinne eller harddisk, må denne returneres til tingretten ved sakens avslutning.

Det skal ved oversendelsen/utlån alltid bemerkes at:

Det gjøres oppmerksom på at uten rettens samtykke må opptakene ikke videresendes eller gjøres tilgjengelig for andre. Opptakene kan kun brukes i forbindelse med den rettslige behandling av nærværende sak og skal ved avslutning av saken slettes. Minnepinne/harddisk returneres tingretten.

Eventuelt innsyn for din klient må skje hos deg, og det må påses at ikke innsyn misbrukes.

For *selvprosederende* parter må innsyn og utlån skje ved gjennomsyn av opptakene i tingretten. Tidspunkt avtales med saksbehandler, som avklarer gjennomføringen med Jan Morten Iversen og/eller Siv Løvås Lawford. For å unngå misbruk skal mobiltelefon (opptaksutstyr) ikke medbringes, eller eventuelt legges igjen utenfor rommet ved gjennomsyn.

Innsyn og utlån til vitner

Vitner, eller «den som har fått sin forklaring tatt opp», har samme rett på utlån av sin forklaring som partene har - med andre ord alltid krav på innsyn.

Utlån gjennomføres på samme måte som for selvprosederende parter ovenfor.

Utlån til andre – tredjepersoner eller allmennheten

Andre har som den klare hovedregel ikke rett på innsyn i opptak, verken ved utlån eller gjennomsyn i tingretten. Unntak kan kun gjøres i «særlige tilfeller» og der det ellers vurderes som «forsvarlig».

I merknadene til forskriftsbestemmelsen om innsyn, jf. PRE-2018-09-28-1470, Fremgår det om allmennhetens innsynsrett at:

Terskelen for innsyn skal være høy.

Ved vurderingen av om det bør gis innsyn, bør det ses hen til hvem som ber om innsyn, hvilke sakstype det gjelder, hva opptaket inneholder og hva det søkes brukt til. Personvern hensyn vil være sentrale i forsvarlighetsvurderingen. Det vil for eksempel kunne være mindre betenkelig å gi pressen tilgang til et opptak for sitatsjekk, enn å låne ut opptaket til tredjepersoner uten tilknytning til eller rettslig interesse i saken. På samme måte vil terskelen være lavere for å gi innsyn i en forklaring i en kommersiell tvist enn i en personsensitiv sak

Innsynsbejlinger fra andre – tredjepersoner eller allmennheten – må avgjøres av dommer.